

Jegyzetek

1. Régi magyar filozófusok. Kiad. és bev. Mátrai László. 1961 2. Comenius Ámos János Nagy oktatástana. Kiad. és bev. Geréb György. 1953. - Johannes Amos Comenius: A látható világ (Orbis sensualium pictus). Kiad és bev. Geréb György. 1959. 3. A magyar irodalom története 1600-tól 1772-ig. Szerk. Klaniczay Tibor. 1964. 4. Comenius and Hungary. Szerk: Földes Éva - Mészáros István. 5. Zibolen Endre: Comenius és az emberi dolgok megvilágítása. Köznevelés. XXVI. 70/23. 6. Dr. Gordosné Szabó Anna: Gyógypedagógia-történet 1. 1979. 32-6. 7. Comenius: A lelki tehetségek kiműveléséről. Közveteszi Gulyás József. Magyar Pedagógia 1930, 1-10. és 131-147. 8. Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti fejlődése. 1926. 9. Comenius Ámos János búcsúbeszéde, melyet a pataki iskolából való távozása alkalmából tartott 1654. június 2-án. Közveteszi: Dezső Lajos. Nemzeti Nénevelés 1881. 10. A komeniológiaiával foglalkozó fontosabb magyar nyelvű művek: Bán I.: Comenius és a magyar irodalom. Irod. Tört. 1950. - Bakos J.: A magyar Comenius. 1957. - Vaszkó M.: Komensky Ámos János világnézete és pedagógiája. 1954. - Kvacala J.: J. A. Comenius. Berlin. 1914. - Rácz L.: Comenius Sárospatakon. 1931. - Bán I.: Comenius és a magyar szellemi élet. PedSz. 1958. 964-74.

Német Különiskolák Szövetsége Bajorországi Tagozata (Augsburg)

Az Európai Közösség „Helios Program”-ja

HORVÁTH, JOHANN

(Közlésre érkezett: 1992. szeptember 26.)

Bevezetés és előtörténet

Az elmúlt években lépéseket tettek az Európai Közösség (EK) országai annak érdekében, hogy javítsák a fogyatékos emberek élet- és munkafeltételeit. Az EK-Bizottság a 70-es évek óta aktivizálta magát a fogyatékos emberek érdekében, részben az Európai Szociális Alap kezdeményezésein keresztül, részben olyan tanulmányok útján, melyeket saját munkacsoportjaik dolgoztak ki ezekben a témákban. E szociálpolitikai törekvések következménye volt a szociálpolitikai program 1974. január 21-én. De csak 1981-ben kerültek ezek az aktivitások strukturált keretekbe az „Akciók a fogyatékos emberek érdekében” részleg megteremtésével. 1981-ben volt a fogyatékosok nemzetközi éve. Főcélként a fogyatékosok gazdasági, társadalmi és kulturális beillesztését akarta megvalósítani az EK-Bizottság. 1983-ban beindult a Közösség „Első Akciósprogramja” a fogyatékosok érdekében.

E program központi eleme volt a 19 regionális program beindítása. Céljuk az volt, hogy regionálisan segítsék elő a fogyatékosok beilleszkedését és hassanak a meglévő helyi intézményekre és hatóságokra. A nyilvánosságot aktívan be kívánták vonni.

Az EK utolsó lépése a fogyatékosok érdekében a „Második akciósprogram”, amelyet 1988-ban adott ki a minisztertanács és „HELIOS” néven vált ismertté. Főcélja az önálló életvezetés valamennyi fogyatékos számára.

A „HELIOS” program keretében létrejött egy fórum annak érdekében, hogy program jellegű fejlesztéseket kezdeményezzen és a fogyatékosügy fontos kulcspozícióin konkrét akciókat vigyen végbe. A fórum ezen javaslatai adják az alapot a bizottság számára. A bizottság ennek alapján dolgozta ki a fogyatékosok foglalkoztatási lehetőségeiről szóló jelentését, mely tartalmazta szakmai kilátásukat is az EK-ben. Jelenleg a bizottság a csökkent mozgásképességű személyek közlekedési problémáiról készít egy anyagot. További dokumentumok most készülnek a fogyatékosok iskolai integrációjáról, valamint az új technológiák kihatásairól a fogyatékosok életére és munkájára.

Biztosan szükség lesz európai törvényekre ahhoz, hogy a fogyatékosokat megillető egyenjogú életfeltételek megvalósuljanak. Az EK-Bizottság a fogyatékos emberek teljesszerű beilleszkedésének célját tűzi ki.

A HELIOS Program tartalma és céljai:

A főcél, hogy szociálisan és gazdaságilag integrálják a fogyatékos embereket az EK-ban. A tevékenységek középpontjában a fogyatékos emberek regionális szintű szükségletei állnak. Ezt követőleg ezeket nemzeti és európai szinten a „Segítés az önmegsegítéshez” elve alapján kellene kielégíteni. Négy hálót alakítottak ki a tapasztalatok átvitele és koordinálása érdekében. Az egyik a szakmai képzéssel és a szakmai életbe való visszakapcsolódással foglalkozik. A három másik háló a „Helyi modellaktivitások összekötő hálója”. Innovatív tevékenységekre vonatkoznak és mintául szolgálhatnak más helyzeteknél az EK-n belül. Jelenleg 80 modellaktivitás áll fenn a következő területeken: iskolai, gazdasági és társadalmi beilleszkedés. A HELIOS-szakértők vállalják e centrumokban a munkatársak képzését, ellátását tanácsokkal, figyelemmel kísérik a munka haladását és rögzítik az eredményeket az információs és dokumentációs részlegükben. Újabbán itt adják ki a HELIOS c. lapot is, melynek célja az információk európai szintű terjesztése.

A „HELIOS” program egy fontos területe a számítógépre feldolgozott információs rendszer, a „HANDYNET”. A közösség minden nyelven gyűjti a dokumentációs anyagokat, aktualizálja és előkészíti őket a cserére. Jelenleg a technikai segédeszközök modulján dolgoznak, amelyet be lehet mutatni és ki lehet próbálni a legkülönbözőbb országokban.

Az új akció program annak szükségességét is hangsúlyozza, hogy aktívan bevonják a fogyatékos embereket a döntési folyamatokba. Ezért hívtak össze két tanácsadó testületet, melyeknek tagjai maguk a fogyatékosok képviselői.

A „Helyi Modellaktivitások” összekötő hálózatai

A „Lokális modellaktivitások” célja a fogyatékos embertársak teljes beilleszkedésének elősegítése az alapoktól fogva. Ezek integratív részei a HELIOS-programoknak, és az említett hálózatokban kerülnek kivitelezésre (iskolai, gazdasági és szociális beillesztés). A HELIOS-program összekötőkapocsként működik, s elősegíti, hogy az EK az egyes tagországok legjobb innovatív tevékenységére támaszkodhasson. A „Lokális modellaktivitások” (LMA) teljes programja 80 egyedi aktivitást fog át, melyeket 1988 októberében az EK-Bizottság választott ki.

Mi az LMA?

Egy LMA célja, hogy a fogyatékos emberek fontos feltételeivel helyi szinten foglalkozzék. A multidiszciplináris team-ek a helyi feltételeket és intézményeket felhasználva, ezeket modelljelleggel és innovatívan mobilizálják és koordinálják. Minden lokális aktivitással mintaszerűen kell megtalálni annak a módját, hogy javítsák a fogyatékos emberek integrációját. Valamennyi projekt igényli a fogyatékosok erős képviselőt - minden testületben, szinten és döntési folyamatban.

Minden LMA rendelkezik egy tanácsadó testülettel, amely a fogyatékosok helyi szövetségeinek képviselőiből, a szociális partnerek és más szervezetek képviselőiből áll. Ők együttműködnek az aktivitások prioritásának meghatározásánál, támogatják a tevékenység lebonyolítását és elősegítik a nyilvánosság érzékenységet a fogyatékosok számára fontos kérdésekben. Valamennyi hálózat fenntart egy intenzív oktatási és továbbképzési programot, egyben ápolják a kapcsolatokat a többi összekötő hálózattal.

Például: az LMA J/ iskolai integráció

Ez az összekötő hálózat 21 kísérletet fog össze, melyek célja, hogy elérjék a fogyatékos gyermekek beillesztését a normál iskolába. Ezen integrációnak elő kell segítenie az esélyegyenlőséget és lehetővé kell tennie az igazi iskolai együttélést és együttes tanulást. Ezek a törekvések azon a meggyőződésen alapulnak, hogy minden fiatal embernek egyenjogú lehetőségeket kell biztosítani a tanulási és képzési folyamatban annak érdekében, hogy eljussanak a teljes személyiség-fejlesztéshez.

E hálózat aktivitásainak egyensúlyozniuk kell a teljes normál iskolai integráció és az egyes gyermekek individuális fejlesztési és képzési szükségletei között is. Az LMA súlypontjait úgy választották ki, hogy a két fenti főcél az iskolában, tehát a fizikai helyszínen el lehessen érni. E cél érdekében minden iskolai szinten 4 kutatási csomópontot állítottak fel:

- speciális rendszerek és integrált helyzetek,
- szülők és tanárok,
- tanulási helyzetek,
- teljes részvétel az iskola életében.

A regionális szintű aktivitásokat e 4 szempont szerint választották ki. Az egyedi aktivitások alapján gyűjtött anyagokat tartósan tárolják és értékelik, különösen abból a szempontból, hogy a megoldási lehetőségek széles körben alkalmazhatóak-e valamennyi tagországban. Várható, hogy sok strukturális és didaktikus felismerést halmoznak majd fel, melyek az integrációs folyamatot tartósan segítik elő.

Különös figyelmet szentelnek azoknak a lehetőségeknek, amelyek az új technológiák bevonásával adódnak a tanárok továbbképzése, a taneszközök kialakítása és a fogyatékos gyermekek és fiatalok oktatása (számítógéppel megsegített oktatás) szempontjából. A hálózat különösen ügyel az oktatási intézmények együttműködésére, hozzáférhetőségére és áteresztő képességére a fogyatékos állampolgárok szempontjából.

Az összekötő hálózata minden feladatát egy munkacsoport felügyeli, amely a 12 tagállam hivatalos képviselőiből áll és rendszeresen ülésezik. Feladata nemcsak az ellenőrzés, de a megfigyelés és a támogatás is.

A „HANDYNET” projektek

A kiindulópont az, hogy a fogyatékosokat érintő kérdésekről Európát átfogó információs rendszert építsenek ki. Ennek eleget kell tennie az EK 30 milliő fogyatékos személyének és gondozóik információs igényeinek. Az adatok egy helyi adatbankból telefonon hívhatók le.

A HANDYNET automatikus fordítószolgáltatást, elektronikus továbbító rendszert és újságot is kínál, amely pl. rendezvénynaplót, termékinformációkat és egy „kínálati és kereső piacot” is tartalmaz.

A használó egyszerű beruházása a mikroszámítógép és a modem. Az üzemelési költségek nem magasabbak a helyi telefonálás díjánál. A számítógép programja és a beiskolázás díjmentes. A HANDYNET létrejöttét annak a felismerésnek köszönheti, mely szerint a fogyatékosok információs szükségletei nagyobbak, mint egészséges társaiké. Egy tanulmány megállapítja, hogy az EK lakosainak 7-10 %-a fogyatékos és nem jut megfelelő információkhoz. A HANDYNET révén egy átfogó adatbetápláló, adatfeldolgozó és adatlelvő rendszerhez jutnak.

Fordította: DR. CSÁNYI YVONNE